

KRYTERIA WYMAGAŃ NA POSZCZEGÓLNE OCENY SZKOLNE

Przedmiot: historia i społeczeństwo

Klasa: 5

OCENA CELUJĄCA

Uczeń:

- samodzielnie analizuje i przedstawia legendy;
- samodzielnie analizuje teksty źródłowe dotyczące panowania Mieszka I;
- na podstawie informacji poza podręcznikowych opowiada o panowaniu Ottona III. Ocenia panowanie Bolesława Chrobrego;
- opisuje komu przypadły poszczególne dzielnice, samodzielnie uzasadnia znaczenie rozbicia dzielnicowego;
- opowiada o znaczeniu panowania Kazimierza Wielkiego dla historii Polski i je ocenić;
- opisuje najślawniejszych absolwentów Akademii Krakowskiej;
- rozumie i wyjaśnia kolejne etapy koronacji w średniowieczu;
- umie opisać i wymienić średniowieczne zakony, uzasadnia znaczenie klasztorów w średniowieczu;
- uzasadnia znaczenie kodeksu rycerskiego;
- potrafi wyjaśnić i dokonać samodzielnej oceny wypraw krzyżowych;
- samodzielnie wyjaśnia i porównuje życie średniowiecznych mnichów, rycerzy i mieszczan;
- zna i opisuje zabytki sztuki średniowiecznej, które znajdują się w jego najbliższej okolicy;
- samodzielnie opowiada i porównuje życie średniowiecznych mnichów, rycerzy, chłopów i mieszczan;
- wyjaśnia znaczenie kultury wikingów w rozwoju Europy;
- rozumie znaczenie unii w Krewie dla Polski i Litwy;
- rozumie i potrafi uzasadnić znaczenie bitwy pod Grunwaldem;
- wymienia i opisuje najważniejsze dzieła renesansu (także te, które nie zostały wspomniane w podręczniku);
- wymienia, opisuje oraz samodzielnie dokonuje oceny odkryć geograficznych;
- uzasadnia znaczenie reformacji w Europie;
- potrafi szczegółowo opisać zabytki z okresu królewskiego Wawelu;
- wyjaśnia znaczenie życia i osiągnięć Mikołaj Kopernika, uzasadnia swoje zdanie;

- uzasadnia i ocenia skutki wynalezienia druku i broni palnej;
- uzasadnia znaczenie przywilejów dla rozwoju stanu szlacheckiego;
- dokonuje samodzielnej analizy związku między polityką dawną a współczesną;
- zna i wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Korony w 1569 r.;
- opisuje funkcjonowanie Rzeczypospolitej Obojga Narodów;
- ocenia samodzielnie wydarzenia związane z konfederacją warszawską;
- uzasadnia i porównuje władzę współczesną z dawną a także wybory współczesne z wolną elekcją;
- opisuje podstawowe zajęcia magnatów, wygląd magnackiej rezydencji;
- potrafi zaprezentować sylwetkę Jana Zamoyskiego;
- uzasadnia znaczenie obrony Jasnej Góry w czasach potopu szwedzkiego;
- uzasadnia i ocenia udział wojsk polskich w bitwie pod Wiedniem;
- uzasadnia analogie między kulturą polską i europejską;
- samodzielnie dokonuje oceny postanowień *Konstytucji 3 maja* wskazuje analogię do Konstytucji obowiązującej;
- samodzielnie dokonuje oceny insurekcji kościuszkowskiej – wskazuje jej mocne i słabe strony;
- podaje argumenty odpowiadające na pytanie czy i w jaki sposób można było uniknąć rozbiorów.

OCENA BARDZO DOBRA

Uczeń:

- zna legendy związane ze swoim miejscem zamieszkania;
- odróżnia źródła historyczne od legendy;
- rozumie znaczenie wykupienia ciała św. Wojciecha przez Bolesława Chrobrego;
- podejmuje próbę oceny panowania Bolesława Chrobrego;
- wie, komu przypadły poszczególne dzielnice;
- rozumie znaczenie panowania Kazimierza Wielkiego dla historii Polski i potrafi je ocenić;
- zna najslawniejszych absolwentów Akademii Krakowskiej;
- objaśnia kolejne etapy koronacji w średniowieczu;
- rozpoznaje mnichów po stroju;
- rozumie znaczenie klasztorów w średniowieczu;
- rozumie znaczenie kodeksu rycerskiego;
- dokonuje samodzielnej oceny wypraw krzyżowych;
- porównuje życie średniowiecznych mnichów, rycerzy i mieszczan;
- wymienia zabytki sztuki średniowiecznej, które znajdują się w jego najbliższej okolicy;

- porównuje życie średniowiecznych mnichów, rycerzy, chłopów i mieszczan;
- rozumie znaczenie kultury wikingów w rozwoju Europy;
- dokonuje samodzielnej oceny unii w Krewie;
- zna znaczenie bitwy pod Grunwaldem;
- rozpoznaje najważniejsze dzieła renesansu (także te, które nie zostały wspomniane w podręczniku);
- samodzielnie dokonuje oceny odkryć geograficznych;
- wie, kim byli jezuici;
- wie, kim był Stańczyk i rozpoznaje jego wizerunek na obrazie Jana Matejki;
- potrafi wyjaśnić, czy Mikołaj Kopernik był Polakiem, i uzasadnić swoje wyjaśnienie;
- dokonuje samodzielnej oceny skutków wynaleźnia druku i broni palnej;
- rozumie znaczenie przywilejów w rozwoju stanu szlacheckiego;
- dostrzega związek między polityką dawną a współczesną;
- wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Korony w 1569 r.;
- rozumie nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów i wyjaśnia jej znaczenie;
- wie, czym była konfederacja warszawska;
- porównuje władzę współczesną z dawną;
- porównuje wybory współczesne z wolną elekcją;
- opisuje wygląd magnackiej rezydencji;
- wie, kim był Jan Zamoyski;
- wymienia podstawowe zajęcia magnatów;
- zna rodowód Zygmunta III Wazy;
- rozumie znaczenie obrony Jasnej Góry w czasach potopu szwedzkiego;
- rozumie treść drugiej zwrotki *Mazurka Dąbrowskiego*;
- samodzielnie dokonuje oceny udziału wojsk polskich w bitwie pod Wiedniem;
- znajduje analogie między kulturą polską i europejską;
- samodzielnie dokonuje oceny postanowień *Konstytucji 3 maja*;
- potrafi dokonać oceny insurekcji kościuszkowskiej – wskazać jej mocne i słabe strony;
- wie, czym był i jest Order Virtuti Militari;
- wie, jakie znaczenie miało i ma przyznawanie orderów (podaje przykłady różnych polskich odznaczeń);
- zastanawia się, czy i w jaki sposób można było uniknąć rozbiorów.

OCENA DOBRA

Uczeń:

- rozumie znaczenie legend w poznawaniu historii;
- wymienia przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I;
- wymienia najważniejsze plemiona żyjące na ziemiach polskich;
- wskazuje na mapie ziemie przyłączone przez Bolesława Chrobrego do Polski;
- wymienia postanowienia zjazdu w Gnieźnie;
- zna daty: testamentu Bolesława Krzywoustego, sprowadzenia Krzyżaków do Polski, bitwy pod Legnicą;
- wymienia przyczyny i skutki rozbicia dzielnicowego;
- wskazuje dzielnice na mapie;
- wskazuje na mapie ziemie wchodzące w skład państwa Kazimierza Wielkiego na początku jego panowania i przyłączone do Polski przez tego władcę;
- omawia osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturowe Kazimierza Wielkiego;
- wie, jak wyglądała koronacja w średniowieczu;
- omawia funkcje poszczególnych elementów średniowiecznego klasztoru;
- wie, kim był św. Benedykt;
- opowiada o Zawiszy Czarnym;
- rozumie znaczenie powiedzenia: „polegać jak na Zawiszy”;
- krótko charakteryzuje religię islamską;
- wymienia przyczyny i skutki wypraw krzyżowych;
- krótko charakteryzuje zakony rycerskie;
- rozróżnia grupy mieszczan i wymienia ich zajęcia;
- przedstawia różnice między miastem średniowiecznym a współczesnym;
- wymienia najważniejsze polskie zabytki sztuki średniowiecznej;
- opowiada o kulturze średniowiecznej;
- wie, jakie miał obowiązki i przywileje sołtys;
- porównuje wieś średniowieczną ze współczesną;
- wymienia chłopskie powinności wobec właściciela wsi;
- wskazuje na mapie miejsca zamieszkania wikingów oraz najważniejsze szlaki ich wypraw;
- wymienia elementy stroju wikinga;
- dostrzega związek między miejscem zamieszkania a sposobem życia.

OCENA DOSTATECZNA

Uczeń:

- zna i potrafi opowiedzieć legendy o Lechu, Czechu i Rusie oraz o Piaście Kołodzieju i Popielu;
- zna datę przyjęcia chrztu przez Mieszka I;
- opowiada, jak wyglądało życie codzienne ludzi w czasach Mieszka I;
- zna datę zjazdu w Gnieźnie i koronacji Bolesława Chrobrego;
- opowiada o męczeńskiej śmierci św. Wojciecha;
- zna datę koronacji Władysława Łokietka;
- wie, kim byli Tatarzy;
- zna legendę o hejnale z wieży Mariackiej;
- wie, kim byli Krzyżacy;
- wyjaśnia, skąd Krzyżacy wzięli się na ziemiach polskich;
- wymienia osiągnięcia Kazimierza Wielkiego;
- wie, kim był Wierzynek. Zna datę założenia Akademii Krakowskiej;
- opowiada o życiu średniowiecznych zakonów;
- omawia funkcje regaliów;
- zna pojęcia: *opat*, *relikwie*;
- wymienia elementy średniowiecznego klasztoru;
- omawia zajęcia zakonników;
- wymienia średniowieczne zakony;
- opowiada o przepisywaniu ksiąg;
- potrafi opisać herb, turniej i pasowanie na rycerza;
- podaje przykładowe zasady kodeksu rycerskiego;
- opisuje elementy średniowiecznego zamku;
- wskazuje na mapie Ziemię Świętą i Jerozolimę;
- wie, co to jest islam;
- zna zakony rycerskie;
- wskazuje na planie najważniejsze elementy średniowiecznego miasta: rynek, ulice, kościół, mury miejskie;
- wie, co to są: jarmark, fosa, cech;
- wie kim są rzemieślnicy;
- wskazuje i nazywa główne cechy stylów romańskiego i gotyckiego;
- wie, jaki był podział pracy między mężczyzn, kobiety i dzieci na średniowiecznej wsi;

- opisuje chłopskie domostwa;
- wymienia podstawowe potrawy średniowiecznych chłopów;
- wie, co to są: amulet, drakkary, runy;
- zna legendę o klamerce królowej Jadwigi;
- wskazuje na mapie Wielkie Księstwo Litewskie;
- zna datę zawarcia unii w Krewie;
- zna przebieg bitwy pod Grunwaldem;
- opowiada o bitwie pod Grunwaldem;
- zna i wyjaśnia pojęcia: *humanista*, *renesans*, *człowiek renesansu*;
- wie, dlaczego renesans narodził się we Włoszech;
- wie, kim był Ferdynand Magellan;
- zna datę pierwszej podróży dookoła świata;
- wymienia przyczyny i skutki odkryć geograficznych;
- wskazuje na mapie trasy wypraw Kolumba i Magellana;
- wie, co to są reformacja, protestanci, seminarium;
- odróżnia cechy charakterystyczne wyznań protestanckich i katolickiego;
- wymienia podstawowe różnice między wyznaniem;
- wie, kim byli Bona Sforza, Jan Kochanowski i Mikołaj Rej;
- zna i wyjaśnia pojęcie złotego wieku;
- wie, skąd się wzięła nazwa włoszczyzna;
- potrafi opowiedzieć o życiu Mikołaja Kopernika;
- wie, że na przełomie średniowiecza i czasów nowożytnych wynaleziono broń palną, okulary i nowy typ umocnień;
- wie, jak ukształtował się stan szlachecki i jakie miał obowiązki;
- zna podział stanu szlacheckiego ze względu na majątek;
- wie, co to jest trybunał;
- zna datę zawarcia i postanowienia unii lubelskiej;
- wymienia narodowości zamieszkujące Rzeczpospolitą;
- uczeń wie, dlaczego w Rzeczpospolitej wprowadzono wolną elekcję;
- zna dokonania pierwszych królów wybranych w drodze wolnych elekcji;
- zna datę pierwszej wolnej elekcji;
- wie, czym były artykuły henrykowskie;
- opowiada, jak przebiegała elekcja;
- wie, kto mógł wybierać króla podczas wolnej elekcji;

- opowiada, jak wyglądał dwór szlachecki;
- wie, co to są pańszczyzna i folwark;
- omawia wygląd i zasady funkcjonowania folwarku;
- wie, kim byli flisacy;
- wie, kim był Stefan Czarniecki;
- podaje przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich;
- zna datę rozpoczęcia i zakończenia potopu szwedzkiego;
- zna słowa drugiej zwrotki *Mazurka Dąbrowskiego*;
- wie, kim byli janczarzy i Tatarzy;
- wymienia przyczyny i skutki wojen polsko-tureckich;
- rozpoznaje na ilustracji pałac w Wilanowie – wskazuje bryłę pałacu i ogród;
- wymienia osiągnięcia króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w dziedzinie kultury;
- wie, kim był Marcello Bacciarelli i Canaletto;
- rozpoznaje na ilustracji pałac Na Wodzie w Łazienkach Królewskich w Warszawie;
- wie, co to są oświecenie i klasycyzm;
- zna datę I rozbioru;
- wymienia przyczyny I rozbioru i zwołania Sejmu Czteroletniego;
- wymienia najważniejsze reformy wprowadzone na mocy *Konstytucji 3 maja*;
- uczeń zna datę i przyczynę II rozbioru Rzeczypospolitej;
- wie, co to są insurekcja i kosynierzy;
- wymienia przyczyny upadku Rzeczypospolitej;
- wie, co to są abdykacja i anarchia.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA

Uczeń:

- wie, co to jest legenda;
- wie, co to jest plemię;
- wie, kim był św. Wojciech i kto to jest patron;
- wie, kim byli Bolesław Krzywousty i Władysław Łokietek oraz czego dokonali;
- wie, kim był Kazimierz Wielki;
- rozpoznaje podstawowe regalia;
- wie, co to jest klasztor;

- wymienia zajęcia zakonników;
- wie, kim byli paż i giermek;
- wie, co to są: herb, turniej i pasowanie na rycerza;
- wymienia elementy średniowiecznego zamku;
- wie, kim są Arabowie;
- wie, czym były krucjaty i kim byli krzyżowcy;
- wie, jak wyglądało miasto w średniowieczu;
- wie, co to jest ratusz i kim są mieszczanie;
- wymienia podstawowe zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast;
- rozpoznaje budowle w stylach romańskim i gotyckim;
- wie, kim są pątnicy i co to są relikwie;
- wymienia podstawowe zajęcia chłopów w średniowieczu;
- wie, kto to był sołtys;
- wie, kim byli wikingowie;
- wie, kim byli królowa Jadwiga i Władysław Jagiełło;
- wie, kim byli Krzyżacy;
- zna datę bitwy pod Grunwaldem;
- potrafi odczytać plan bitwy pod Grunwaldem;
- wie, co to była wojna trzynastoletnia, i zna daty jej rozpoczęcia i zakończenia oraz główny skutek;
- wskazuje na osi czasu okres trwania renesansu w Europie;
- wie, kim byli Leonardo da Vinci i Michał Anioł;
- wie, kim był Krzysztof Kolumb;
- zna datę odkrycia Ameryki przez Kolumba;
- wie, kim był Marcin Luter;
- zna datę wystąpienia Marcina Lutra;
- wie, kim byli Zygmunt Stary i Zygmunt August;
- opowiada o życiu codziennym na wawelskim dworze;
- wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik;
- wie, co to jest druk;
- wie, co to są husaria, pospolite ruszenie i sejmik;
- wie, kim był Zygmunt August;
- zna pierwszych królów elekcyjnych;
- wie, jak wyglądał dwór szlachecki;

- wie, co to jest husaria i jak wyglądał husarz;
- wie, kim był Jan Kazimierz;
- zna datę bitwy pod Wiedniem;
- wie, kiedy powołano Komisję Edukacji Narodowej;
- zna datę dzienną uchwalenia pierwszej polskiej konstytucji;
- potrafi wymienić trzy państwa uczestniczące w rozbiorach Polski;
- wie, kim był Tadeusz Kościuszko;
- zna datę insurekcji kościuszkowskiej;
- zna datę III rozbioru Polski.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń nie opanował treści programowych mimo podjętych działań przez nauczyciela.

Przygotowała pani Anna Przybyłkowska (nauczyciel historii).